KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.10.2019 r.
COM(2019) 445 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Sprawozdanie dotyczące pozwoleń na wywóz udzielonych w 2017 i 2018 r. zgodnie z rozporządzeniem w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania

1. Wprowadzenie

Na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1236/2005 w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania[1], nałożono pewne ograniczenia w zakresie wymiany handlowej. Wspomniane ograniczenia obejmowały w szczególności niemal całkowity zakaz wywozu z Unii Europejskiej i przywozu do Unii Europejskiej towarów wymienionych w załączniku II, a także wprowadzenie wymogu uzyskania uprzedniego pozwolenia na wywóz określonych innych towarów wymienionych w załączniku III lub w załączniku IIIa.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/125 z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania (zwane dalej „rozporządzeniem (UE) 2019/125")[2], kodyfikuje i uchyla rozporządzenie Rady (WE) nr 1236/2005[3].

Art. 26 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2019/125 stanowi, że państwa członkowskie sporządzają publiczne roczne sprawozdanie z działalności zawierające informacje o liczbie otrzymanych wniosków, towarach i krajach, których dotyczyły wnioski, oraz o decyzjach, które podjęto w tych sprawach. Art. 26 ust. 4 stanowi, że Komisja opracowuje roczne sprawozdanie obejmujące roczne sprawozdania z działalności opublikowane przez państwa członkowskie i udostępnia to sprawozdanie publicznie.

W niniejszym pierwszym sprawozdaniu przedstawiono informacje na temat podejmowanych przez państwa członkowskie działań w obszarze wydawania pozwoleń na wywóz towarów, które mogłyby być użyte do tortur lub wykonywania kary śmierci, w 2017 i 2018 r.[4]

Wszystkie 28 państw członkowskich przekazało informacje na temat liczby pozwoleń na wywóz, których udzielono lub których udzielenia odmówiono zgodnie z art. 11 ust. 1 i art. 16 ust. 1, oraz na temat towarów i państw przeznaczenia, do których towary te miały zostać wywiezione. Wszystkie państwa członkowskie poza jednym przekazały również informacje na temat liczby lub ilości towarów objętych pozwoleniami na wywóz oraz na temat kategorii użytkowników końcowych, którym towary te miały zostać dostarczone.

---

1 Dz.U. L 200 z 30.7.2005, s. 1.

2 Dz.U. L 30 z 31.1.2019, s. 1.

3 Aby zapoznać się z wykazem zmian, zob. załącznik X do rozporządzenia (UE) 2019/125.

4 Niniejsze sprawozdanie nie zawiera informacji na temat sposobu korzystania przez eksporterów z generalnego unijnego pozwolenia na wywóz do celów wywozu towarów wymienionych w załączniku IV (załącznik V do rozporządzenia (UE) 2019/125).

Pozwolenia wydawane na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/125

W art. 11 ust. 1 i w art. 16 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/125 ustanowiono wymóg uzyskania pozwolenia na wywóz[5] towarów wymienionych odpowiednio w załączniku III i IV. Załącznik III dotyczy niektórych towarów, które mogłyby być użyte do tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania. Załącznik IV zawiera wykaz niektórych towarów, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci. Poza przypadkami zastosowania generalnego unijnego pozwolenia na wywóz, o którym mowa w załączniku V, w odniesieniu do wywozu towarów wymienionych w załączniku IV, pozwolenie należy uzyskać od właściwych organów w odpowiednim państwie członkowskim, które wymieniono w załączniku I.

Wywóz do miejsc przeznaczenia wymienionych w generalnym unijnym pozwoleniu na wywóz może zostać z reguły przeprowadzony na tego pozwolenia, bez konieczności uzyskania pozwolenia indywidualnego lub globalnego udzielanego przez państwo członkowskie. Wspomniane miejsca przeznaczenia to państwa, które zniosły karę śmierci w odniesieniu do wszystkich rodzajów przestępstw i które podjęły zobowiązania międzynarodowe w tym zakresie. Jeżeli istnieją jednak uzasadnione wątpliwości co do zdolności eksportera do spełniania warunków tego pozwolenia lub przestrzegania przepisów w zakresie kontroli wywozu, właściwy organ może zakazać temu eksporterowi korzystania z generalnego unijnego pozwolenia na wywóz.

Art. 20 ust. 2 rozporządzenia 2019/125 stanowi, że pozwolenie na wywóz udzielane przez państwo członkowskie może być pozwoleniem indywidualnym (pozwolenie na wywóz udzielane jednemu użytkownikowi końcowemu lub odbiorcy w państwie trzecim) lub globalnym (pozwolenie na wywóz udzielane jednemu określonemu użytkownikowi końcowemu lub dystrybutorowi bądź większej liczbie określonych użytkowników końcowych lub dystrybutorów w jednym określonym państwie trzecim lub w większej liczbie takich państw)[6].

W art. 3, 4 i 5 rozporządzenia ustanowiono zakaz wywozu, przywozu i tranzytu towarów wymienionych w załączniku II. Właściwe organy mogą udzielić odstępstwa od tego zakazu, ale wyłącznie pod warunkiem wykazania, że dane towary mają być wykorzystywane wyłącznie w celu ich publicznego wystawienia w muzeum (w państwie trzecim albo, jeżeli chodzi o art. 4, w państwie członkowskim) ze względu na ich znaczenie historyczne.

[5] Zgodnie z definicją ustanowioną w art. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) 2019/125 „wywóz" oznacza „każde wyprowadzenie towarów z obszaru celnego Unii, w tym wyprowadzenie towarów wymagające zgłoszenia celnego oraz wyprowadzenie towarów po ich składowaniu w wolnym obszarze celnym w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013".

[6] Pełne definicje terminów „pozwolenie indywidualne" i „pozwolenie globalne" przedstawiono odpowiednio w art. 2 lit. p) i q).

2. Pozwolenia, których udzielono i których udzielenia odmówiono

2.1 W 2018 r. łączna liczba zgłoszonych pozwoleń wyniosła 231, przy czym 11 państw członkowskich oświadczyło, że udzieliło takich pozwoleń. W 2017 r. łączna liczba zgłoszonych pozwoleń wyniosła 292, a udzieliło ich 12 państw członkowskich. Pozostałe państwa członkowskie poinformowały Komisję, że nie otrzymały wniosków o udzielenie pozwolenia zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/125.

Ponieważ w definicjach terminów „pozwolenie indywidualne" i „pozwolenie globalne" przedstawionych w art. 2 rozporządzenia nie zawarto elementu ilościowego, wskazanie liczby udzielonych pozwoleń nie pozwala określić liczby ani ilości towarów objętych tymi pozwoleniami. Obliczona liczba lub ilość objętych pozwoleniami towarów wywożonych z całej UE nie zapewnia ponadto pełnego obrazu sytuacji w tej kwestii, ponieważ jedno państwo członkowskie nie przedstawiło informacji na temat liczby ani ilości towarów oraz kategorii ich użytkowników końcowych.

2.2 Część państw członkowskich poinformowała, że nie otrzymała żadnych wniosków. Przedstawione poniżej dane mogą wyjaśnić, dlaczego niektóre państwa członkowskie nie otrzymały żadnych wniosków o udzielenie indywidualnych ani globalnych pozwoleń na wywóz.

Po pierwsze, przedstawiony w załącznikach III i IV do rozporządzenia (UE) 2019/125 wykaz towarów, w przypadku których należy uzyskać pozwolenie na wywóz, jest dość ograniczony, a ustanowiony w rozporządzeniu wymóg uzyskania pozwolenia na wywóz nie ma zastosowania do towarów dostarczanych nabywcom na obszarze celnym Unii.

Po drugie, art. 20 ust. 2 rozporządzenia stanowi, że eksporter musi uzyskać pozwolenie wydane przez właściwy organ państwa członkowskiego, w którym ma on swoje miejsce pobytu (w przypadku osób fizycznych) lub siedzibę (w przypadku osób lub podmiotów prawnych).

Niektóre spośród określonych środków znieczulających wymienionych w załączniku IV wywozi się ponadto zgodnie z generalnym unijnym pozwoleniem na wywóz ustanowionym w załączniku V do rozporządzenia (UE) 2019/125. Towary te można z reguły wywozić do państw wymienionych w załączniku V bez konieczności uzyskania indywidualnego ani globalnego pozwolenia na wywóz.

2.3 W rozporządzeniu (UE) 2019/125 nałożono wymóg uzyskania pozwolenia na wywóz, aby zapewnić właściwym organom możliwość weryfikacji, czy istnieją przesłanki świadczące o tym, że po wywiezieniu dane towary mogłyby być użyte do tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania (załącznik III) lub do wykonywania kary śmierci (załącznik IV). Dlatego też art. 20 ust. 8 rozporządzenia stanowi, że właściwy organ powinien otrzymać „pełne informacje, w szczególności na temat użytkownika końcowego, państwa przeznaczenia oraz końcowego zastosowania towarów".

Na przestrzeni dwóch lat odnotowano dziewięć wniosków o udzielenie pozwolenia na wywóz, które zostały oddalone: pięć w 2018 r. i cztery w 2017 r. Przypadki oddalenia wniosków zgłoszone w 2018 r. dotyczyły niektórych planowanych transakcji z nabywcami w Bangladeszu, Chinach (Makau), Egipcie, Mołdawii i Wietnamie, natomiast przypadki oddalenia wniosków odnotowane w 2017 r. dotyczyły niektórych planowanych transakcji z nabywcami z Wybrzeża Kości Słoniowej, Kazachstanu, Togo i Mołdawii. Transakcje, w przypadku których odmówiono wydania pozwolenia, dotyczyły głównie towarów wymienionych w załączniku III; transakcje z nabywcami w Bangladeszu i Egipcie dotyczyły jednak towarów wymienionych w załączniku IV.

Oddalenie wniosku, które określa się również nieformalnie jako jego „odrzucenie", oznacza zazwyczaj, że eksporter nie przekazał właściwemu organowi informacji wystarczających do wykazania, że dane towary będą używane w celu zgodnym z prawem. Innymi słowy, odrzucenie wniosku nie zawsze musi oznaczać, że w danym przypadku stwierdzono istnienie dowodów świadczących o tym, że towary miały być używane do tortur lub do wykonywania kary śmierci.

2.4 W informacjach przekazywanych Komisji przez państwa członkowskie zazwyczaj nie dokonuje się rozróżnienia między pozwoleniami indywidualnymi a pozwoleniami globalnymi. Jedno państwo członkowskie poinformowało, że udzieliło trzech pozwoleń globalnych w odniesieniu do towarów wymienionych w załączniku III; dotyczyły one wywozu towarów, które określone organy krajowe miały wykorzystywać w celu wypełniania powierzonych im obowiązków za granicą.

2.5 W art. 3, 4 i 5 rozporządzenia (UE) 2019/125 ustanowiono odpowiednio zakaz wywozu, przywozu i tranzytu towarów wymienionych w załączniku II. Zgodnie z rozporządzeniem właściwe organy mogą udzielić odstępstwa od tego zakazu, ale wyłącznie w przypadku, gdy wykażą, że dane towary mają być wykorzystywane wyłącznie w celu ich publicznego wystawienia w muzeum (w państwie trzecim albo, jeżeli chodzi o art. 4, w państwie członkowskim) ze względu na ich znaczenie historyczne. Właściwe organy poinformowały, że nie udzieliły takich pozwoleń w 2017 ani w 2018 r.

2.6 W załączniku 1 do niniejszego sprawozdania przedstawiono informacje na temat liczby pozwoleń na wywóz udzielonych przez państwa członkowskie w 2017 i 2018 r. Towary wywożone na podstawie generalnego unijnego pozwolenia na wywóz (załącznik V do rozporządzenia (UE) 2019/125) nie zostały uwzględnione w danych dotyczących liczby pozwoleń udzielonych przez państwa członkowskie.

3. Użytkownicy końcowi

3.1 Informacje otrzymane przez Komisję zapewniają możliwość dokonania rozróżnienia między zastosowaniem końcowym towarów wymienionych

w załączniku IV na potrzeby organów ścigania, zastosowaniem końcowym towarów na potrzeby firm ochroniarskich i ich zastosowaniem końcowym do celów medycznych (korzystanie z towarów w szpitalach i w celach weterynaryjnych), zastosowaniem przemysłowym towarów (w szczególności oleożywicy capsicum wymienionej w załączniku III) oraz wywozem realizowanym na potrzeby przedsiębiorstw handlowych.

3.2 Z otrzymanych informacji wynika, że przedsiębiorstwa handlowe odpowiadają za istotną część wywozu przenośnej broni elektrycznej, broni przenośnej lub sprzętu do podawania dawki substancji chemicznej o działaniu obezwładniającym lub drażniącym, a także soli sodowej tiopentalu. Nie ma pewności, czy przepisy art. 12 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia (UE) 2019/125, w których określono sposób, w jaki właściwy organ powinien oceniać wywóz wanililoamidu kwasu pelargonowego (PAVA) i oleożywicy capsicum (OC)[7] do dystrybutora, były stosowane na zasadzie analogii przy ocenianiu tych przypadków wywozu.

3.3 Jak wspomniano powyżej, jedno państwo członkowskie nie przekazało informacji na temat kategorii użytkowników końcowych, których dotyczyły pozwolenia wydane przez to państwo.

3.4 W załącznikach 2 i 3 do niniejszego sprawozdania podsumowano przekazane Komisji informacje na temat wolumenu obrotu wywożonymi towarami objętymi pozwoleniami oraz zastosowania końcowego tych towarów odpowiednio w 2017 i 2018 r.

4. Towary i państwa przeznaczenia, których dotyczą pozwolenia na wywóz

4.1 Informacje przekazywane przez właściwe organy obejmują niekiedy informacje na temat pozwoleń na wywóz towarów wymienionych w załączniku IV do miejsc przeznaczenia wskazanych w generalnym unijnym pozwoleniu na wywóz (załącznik V do rozporządzenia (UE) 2019/125). Taki wywóz może zostać z reguły zrealizowany na podstawie generalnego unijnego pozwolenia na wywóz, bez konieczności uzyskania pozwolenia indywidualnego lub globalnego udzielanego przez państwo członkowskie. Nie jest jasne, czy w takich przypadkach nie spełniono warunków określonych w generalnym unijnym pozwoleniu na wywóz, czy też było to spowodowane innymi czynnikami. Nie można na przykład wykluczyć, że eksporter wolał otrzymać pozwolenie indywidualne lub globalne.

4.2 Jedno państwo członkowskie nie sprecyzowało, do których spośród towarów wymienionych w załączniku IV odnoszą się zgłoszone pozwolenia. Miejsca przeznaczenia wywożonych towarów, w odniesieniu do których to państwo członkowskie wydało pozwolenie, zostały uwzględnione w pozycji „Inne lub niewyszczególnione w załączniku IV” w zestawieniu.

[7] Zob. pkt 3.2 i 3.3 załącznika III do rozporządzenia (UE) 2019/125.

4.3 Inne państwo członkowskie poinformowało, że towary zostały „wywiezione” na jedną z Wysp Normandzkich. Informacje te nie zostały wzięte pod uwagę do celów niniejszego sprawozdania, ponieważ tego rodzaju dostawa nie kwalifikuje się jako wywóz w rozumieniu definicji przedstawionej w art. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) 2019/125.

4.4 W załącznikach 4 i 5 do niniejszego sprawozdania przedstawiono informacje na temat miejsc przeznaczenia wywożonych towarów objętych pozwoleniami, których państwa członkowskie udzieliły odpowiednio w 2017 i 2018 r. Jeżeli w wykazie miejsc przeznaczenia zastosowano konkretną nazwę, nie należy interpretować jej jako obejmującą obszar wykraczający poza obszar (celny) powszechnie uznawany za objęty tą nazwą.

———